

Dokument s plenarne sjednice

A8-0041/2019

29.1.2019

IZVJEŠĆE

o provedbi odredbi Ugovora u vezi s građanstvom EU-a
(2018/2111(INI))

Odbor za ustavna pitanja

Izvjestiteljica: Maite Pagazaurtundúa Ruiz

SADRŽAJ

	Stranica
OBRAZLOŽENJE – SAŽETI PREGLED ČINJENICA I REZULTATA ISTRAŽIVANJA ...	3
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	7
MIŠLJENJE ODBORA ZA GRAĐANSKE SLOBODE, PRAVOSUĐE I UNUTARNJE POSLOVE	20
MIŠLJENJE ODBORA ZA PREDSTAVKE.....	28
INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU	37
KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU.....	38

OBRAZLOŽENJE – SAŽETI PREGLED ČINJENICA I REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Uvod

U skladu s člankom 9. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) i člankom 20. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), svaka osoba koja ima državljanstvo neke države članice građanin je Unije. Građanstvo Unije dodaje se nacionalnom državljanstvu i ne zamjenjuje ga, a sastoji se od kombinacije prava i dužnosti povezanih s onima dodijeljenima na temelju državljanstva države članice.

Europsko građanstvo nikad nije u potpunosti uspjelo postići ulogu koju europski građani imaju u drugim aspektima izgradnje Europe te ima vrlo ograničene materijalne učinke za prosječnog građanina.

Europsko građanstvo struktura je kakva ne postoji nigdje drugdje u svijetu. Njegovo uvođenje jedno je od postignuća europskog projekta, ali ono nedvojbeno nije ostvarilo svoj puni potencijal. Cilj je ovog izvješća o provedbi odredbi Ugovora u vezi s građanstvom procijeniti učinkovitost koncepcata iz Ugovorâ. Njegov je cilj također dati preporuke europskim institucijama kako bi se poboljšali njihova provedba, područje primjene i učinkovitost te kako bi se smanjio jaz između procesa europske integracije i potencijala koji nudi europsko građanstvo.

Aktivnosti u svrhu utvrđivanja činjenica

U postupku pripreme izvješća provedene su sljedeće aktivnosti u svrhu utvrđivanja činjenica:

- tehnički sastanci s Europskom komisijom, Glavnom upravom JUST, C3 – građanstvo i sloboda kretanja,
- analiza akademiske literature o slobodi kretanja, suzbijanju diskriminacije, apatridnosti, stjecanju građanstva i studijama Resornog odjela C o preprekama za pravo građana EU-a i njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravak (rujan 2016.) te Službe Europskog parlamenta za istraživanja o programu Europa za građane za razdoblje 2014. – 2020. (srpanj 2016.),
- analiza izvješća Agencije za temeljna prava naslovlenog „Poduzimanje koraka da prava građana EU-a postanu stvarnost: nacionalni sudovi provode slobodu kretanja i povezana prava“ (kolovoz 2018.),
- pregled sudske prakse povezane posebno sa slobodom kretanja i primjenom Direktive 2004/38/EU, osobito Zhu i Chen (C-200/02), Ruiz Zambrano (C-34/09), Rottmann (C-135/08), McCarthy (C-434/09), Dereci (C-256/11), O i dr. (C-356/11 & C-357/11), Iida (Iida, C-40/11), Alimanovic (C-67/14).

Neodređenost građanstva EU-a

Sam koncept „europski građanin“ pomalo je neodređen, unatoč činjenici da se u Ugovoru iz Lisabona EU definira kao unija država i građana.

Ta neodređenost uglavnom proizlazi iz činjenice da je ostvarivanje niza prava izravno

povezano s jedinstvenim tržištem putem odredbi Ugovora o slobodi kretanja te se stoga odnosi samo na mobilne građane: ta prava obuhvaćaju biračka prava te zabranu diskriminacije na temelju državljanstva. Građani EU-a mogu neovisno ostvarivati ograničeni broj građanskih prava, kao što su podržavanje europske građanske inicijative (članak 24. UFEU-a), pristup dokumentima (članak 11. UEU-a) i pravo na podnošenje peticije, pravo na obraćanje ombudsmanu te na obraćanje institucijama EU-a na bilo kojem službenom jeziku (članak 24.) te, u određenoj mjeri, pravo na konzularnu zaštitu (članak 23. UFEU-a). Njihovo je ostvarivanje tim složenije što je građanstvo EU-a isprepleteno s brojnim drugim odredbama, osobito Poveljom EU-a o temeljnim pravima.

Sudovi EU-a uvelike su pridonijeli razvoju građanstva EU-a, na temelju prepostavke da je „građanstvo Unije predodređeno da bude temeljni status državljana država članica”¹. To su postigli, kao prvo, time što su pojasnili brojne koncepte uspostavljene zakonodavstvom o slobodi kretanja koje je potom konsolidirano u Direktivi 2004/38/EU o građanstvu EU-a. Kao drugo, Sud EU-a postupno je pojasnio odnos između nacionalnih mjera i građanstva EU-a. Konkretno, razvio je svoju sudsku praksu prema kojoj se člankom 20. UFEU-a „isključuju nacionalne mjere kojima se građanima Unije uskraćuje stvarno uživanje suštine prava koja su im dodijeljena na temelju građanstva Unije”².

Politička prava

U političkom smislu, priroda građanstva odraz je pripadnosti građana političkoj zajednici, u vezi s ključnim elementima kao što su legitimnost odlučivanja i sudjelovanje pojedinaca u političkom djelovanju. Uloga je političkih prava povećati aktivno sudjelovanje građana u političkom procesu i pridonijeti dobroj upravi.

Članak 15. UFEU-a (pristup dokumentima), članak 22. UFEU-a (pravo na glasanje na europskim i lokalnim izborima u državi članici boravišta) i članak 24. UFEU-a (pravo na podnošenje peticije) dobro su utvrđeni i čine jezgru političkih prava dodijeljenih na temelju europskog građanstva. Iako je prosječna izlaznost na izbore za Europski parlament 2014. iznosila 42,6 %, skupina za koju je bilo najvjerojatnije da neće izaći na izbore bili su mladi Europljani (u dobi od 18 do 24 godine). Prema najnovijem istraživanju Eurobarometra, samo je 19 % ispitanih Europljana znalo datum sljedećih europskih izbora; 31 % njih odgovorilo je pogrešno, a 50 % njih odgovorilo je „ne znam”.

Stupanjem na snagu Ugovora iz Lisabona, članak 15. stavak 3. UFEU-a postao je pravna osnova za javni pristup dokumentima. Tom se odredbom pravo javnog pristupa dokumentima proširilo na sve institucije, tijela, urede i agencije Unije, ali donošenje novog propisa kojim bi se sustav za javni pristup dokumentima prilagodio zahtjevima iz Ugovora još nije izgledno.

Jedno od osnovnih prava utvrđenih Ugovorima jesu odredbe o suzbijanju diskriminacije, a uvedeno je na pravnoj osnovi članka 19. UFEU-a. Iako je doneseno nekoliko sektorskih direktiva, nažalost od 2008. nije postignut nikakav dogovor o horizontalnoj direktivi o suzbijanju diskriminacije.

¹ Predmet Grzelczyk (C-184/99)

² Predmet Ruiz Zambrano (C-34/09)

S obzirom na slučajeve zloupotrebe osobnih podataka, jamčenje sigurnosti i integriteta izbora također je postalo pitanje javne zabrinutosti. Važno je priznati vrijedan doprinos Komisije poboljšanju sigurnosti provođenja predstojećih europskih izbora.¹

Europska građanska inicijativa (članak 24. UFEU-a) središnji je instrument demokratskog sudjelovanja građana koji je trenutačno u postupku revizije. Od 2012. samo su četiri inicijative bile uspješne: Right2Water („Pravo na vodu”), One of Us („Jedan od nas”), Stop Vivisection („Ne vivisekciji”) i Stop Glyphosate („Zabrana glifosata”). Uredba o europskom građanskoj inicijativi trenutačno je u postupku revizije, a zajednički je cilj poboljšati to jedinstveno pravo građana EU-a da aktivno sudjeluju u političkom životu EU-a.

„Europa za građane” program je EU-a namijenjen promicanju europskog građanstva poticanjem aktivnog sudjelovanja građana u demokratskom životu EU-a. Ove je godine Komisija podnijela prijedlog za idući program, odnosno program Prava i vrijednosti². Valja napomenuti da se u tim programima stavlja velik naglasak na obrazovanje. Iako EU ima ograničenu nadležnost u tom području, potencijal Ugovorâ EU-a, a osobito potencijal članka 165. UFEU-a, rijetko se upotrebljava kao pravna osnova za promicanje europskog aspekta obrazovanja građana.

Valja podsjetiti da će građani koji u potpunosti ostvaruju svoja demokratska prava u skladu s načelima vladavine prava biti povezani s demokracijom koju grade te da su demokracija i vladavina prava vrijednosti Europske unije u skladu s člankom 2. UEU-a.

Sloboda kretanja

Sloboda kretanja i boravka (članak 21. UEU-a), zabrana diskriminacije na temelju državljanstva (članak 18. UEU-a) i sloboda kretanja radnika (članak 45. UEU-a) aspekti su europskog građanstva koji su vjerojatno najbliži ljudima jer je riječ o slobodama koje se mogu uživati svaki dan³, a možda i zbog toga što se one po svojoj prirodi temelje na kontekstu povjerenja, solidarnosti i europske kohezije.

Međutim, treba naglasiti da se sloboda kretanja stječe tek kad se europski građani kreću (prema podacima Eurostata, više od 16 milijuna Europoljana živi u drugoj državi članici). Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice (Direktiva o pravim građana)⁴ osmišljena je kako bi se pojednostavnilo ostvarivanje tih prava i kako bi se smanjile administrativne formalnosti. Međutim, nedostaci u njezinoj provedbi dosljedno se ističu u studijama i izvješćima Komisije, Europskog parlamenta i drugih tijela i

¹ Preporuka Komisije od 12. rujna 2018. o mrežama suradnje u području izbora, transparentnosti na internetu, zaštiti od kibersigurnosnih incidenata i borbi protiv kampanja dezinformiranja u kontekstu izbora za Europski parlament.

² COM(2018)0383

³ „Europeizacija” svakodnevnog života za velik je dio europskih građana veća nego što zamišljamo. Na primjer, više od 50 % Europoljana redovito komunicira telefonom, internetom, poštom ili e-poštom s obitelji i/ili prijateljima u inozemstvu, posjetilo je barem jednu drugu državu članicu u protekle dvije godine, gleda televiziju na stranom jeziku ili poznaje barem jednu drugu državu EU-a (vidi EUCROSS, istraživački projekt koji financira EU).

⁴ SL L 158, 30.4.2004., str. 77.

agencija EU-a¹. Istraživanje je pokazalo da brojne države članice imaju velike poteškoće u utvrđivanju sudske prakse koja je relevantna za praksu nacionalnih tijela i nacionalnih sudova. Isto tako, u slučajevima povezanim s pristupom zapošljavanju i različitim uslugama (najam, bankarstvo, obrazovanje) te s oporezivanjem prijavljena je diskriminacija na temelju državljanstva, koja nije izravno povezana s Direktivom o građanstvu, ali je relevantna za ostvarivanje slobode kretanja. Konačno, omogućavanje prava ulaska i boravka članova obitelji građana EU-a koji su državljeni trećih zemalja i dalje je problematično u brojnim državama članicama; često im se uskraćuje pristup ubrzanim postupcima za dobivanje vize te se na granicama suočavaju s prevelikim administrativnim zahtjevima.

Sloboda kretanja jedno je od najvažnijih pitanja u pregovorima o Brexitu. Još uvijek nije riješen problem statusa građanstva više od 4,5 milijuna ljudi (3,5 milijuna Europljana koji žive u Ujedinjenoj Kraljevini i više od milijun Britanaca koji žive u drugim državama članicama).

Prava u inozemstvu

Pravo na konzularnu zaštitu zajamčeno člankom 23. UEU-a proizlazi iz činjenice da nemaju sve države članice veleposlanstva ili konzularna predstavništva u svim zemljama svijeta (a 14 trećih zemalja ima samo jedno veleposlanstvo u nekoj od država članica EU-a).

Razina svijesti o tim pravima i dalje je ograničena, kao što je i njihovo ostvarivanje, te je stoga potrebno ocijeniti njihovu provedbu. Vrijedi razmotriti kako se može dodatno povećati uloga delegacija EU-a, osobito s obzirom na to da Direktiva 2016/679 omogućuje fleksibilnost u pogledu podjele zaduženja između tih delegacija i predstavništva država članica.

Poznavanje i ostvarivanje prava građana EU-a

Čini se da su poznavanje i razumijevanje prava koja proizlaze iz građanstva EU-a jedan od horizontalnih problema koji se odnosi na sve aspekte građanstva. Nedavna ispitivanja Eurobarometra² o građanstvu pokazala su da samo 54 % ispitanika u nekoj mjeri poznaje svoja prava građana EU-a, dok ih 45 % uopće ne poznaje, a 67 % ispitanika htjelo bi o njima znati više. Za uspjeh građanstva EU-a od presudne su važnosti bolje i jasnije informacije o tim pravima te jasno i ažurirano tumačenje načina njihova ostvarivanja.

Potencijal članka 25. UFEU-a

Međutim, građanstvo Europske unije sada treba u novoj i složenoj dimenziji, koja nije izričito predviđena u Ugovorima, funkciranati kao validator europske arhitekture. Članak 25. UFEU-a ima jedinstven potencijal odražavanja nove dimenzije budućeg razvoja prava građana EU-a. Na temelju predviđenog postupka za proširenje i poboljšanje tih prava, postizanje tog cilja je na državama članicama i Komisiji.

¹ Vidi, na primjer, najnoviji doprinos Agencije za temeljna prava, „Poduzimanje koraka da prava građana EU-a postanu stvarnost: nacionalni sudovi provode slobodu kretanja i povezana prava“ (2018.).

² Proljetni Eurobarometar 89/2018, Izvješće o građanstvu

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o provedbi odredbi Ugovora u vezi s građanstvom EU-a (2018/2111(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članke 2., 3., 6., 9., 10., 11., 12., 21. i 23. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) i članke 8., 9., 10., 15., 18., 20., 21., 22., 23., 24., 26., 45., 46., 47., 48., 153. i 165. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),
- uzimajući u obzir članke 10. i 11. UEU-a i izjavu iz članka 10. stavka 3. da „svaki građanin ima pravo sudjelovati u demokratskom životu Unije”,
- uzimajući u obzir članak 3. stavak 2. UEU-a kojim se utvrđuje pravo na slobodno kretanje osoba,
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir Višegodišnji finansijski okvir za razdoblje od 2020. do 2027.,
- uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije¹,
- uzimajući u obzir Direktivu 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice, kojom se izmjenjuje Uredba (EEZ) br. 1612/68 i stavljuju izvan snage direktive 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ²,
- uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) br. 390/2014 od 14. travnja 2014. o uspostavljanju programa „Europa za građane”³,
- uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 492/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o slobodi kretanja radnika u Uniji⁴,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2016/589 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. travnja 2016. o Europskoj mreži službi za zapošljavanje (EURES), pristupu radnika uslugama mobilnosti i daljnjoj integraciji tržišta rada i izmjeni uredaba (EU) br. 492/2011 i (EU) br. 1296/2013⁵,
- uzimajući u obzir Direktivu 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od

¹ SL L 145, 31.5.2001., str. 43.

² SL L 158, 30.4.2004., str. 77.

³ SL L 115, 17.4.2014., str. 3.

⁴ SL L 141, 27.5.2011., str. 1.

⁵ SL L 107, 22.4.2016., str. 1.

7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija¹,

- uzimajući u obzir Direktivu 2013/55/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija² i Uredbe (EU) br. 1024/2012 o administrativnoj suradnji putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta³,
- uzimajući u obzir Prijedlog direktive Vijeća o uspostavljanju privremene putne isprave EU-a i stavljanju izvan snage Odluke 96/409/ZVSP (COM(2018)0358),
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća (EU) 2015/637 od 20. travnja 2015. o mjerama koordinacije i suradnje za olakšavanje pružanja konzularne zaštite građanima Unije bez predstavništva u trećim zemljama te o stavljanju izvan snage Odluke 95/553/EZ,
- uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi programa Prava i vrijednosti (COM(2018)0383),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 2. srpnja 2009. o smjernicama za bolji prijenos i primjenu Direktive 2004/38/EZ o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice (COM(2009)0313),
- uzimajući u obzir Izvješće Komisije od 24. siječnja 2017. naslovljeno „Jačanje prava građana u Uniji demokratskih promjena – Izvješće o građanstvu EU-a za 2017.” (COM(2017)0030),
- uzimajući u obzir Preporuku Komisije od 12. rujna 2018. o mrežama suradnje u području izbora, transparentnosti na internetu, zaštiti od kibersigurnosnih incidenata i borbi protiv kampanja dezinformiranja u kontekstu izbora za Europski parlament (C(2018)5949),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. veljače 2017. o poboljšanju funkcioniranja Europske unije korištenjem potencijala Ugovora iz Lisabona⁴,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. listopada 2015. o europskoj građanskoj inicijativi⁵ i Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj građanskoj inicijativi (COM(2017)0482),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. siječnja 2014. o građanstvu Europske unije na prodaju⁶,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. travnja 2016. o učenju o EU-u u školama⁷,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 2. ožujka 2017. o Uredbi Vijeća (EU) br. 390/2014 od 14. travnja 2014. o uspostavljanju programa „Europa za građane” za

¹ SL L 255, 30.9.2005., str. 22.

² SL L 354, 28.12.2013., str. 132.

³ SL L 316, 14.11.2012., str. 1.

⁴ SL C 252, 18.7.2018., str. 215.

⁵ SL C 355, 20.10.2017., str. 17.

⁶ SL C 482, 23.12.2016., str. 117.

⁷ SL C 58, 15.2.2018., str. 57.

razdoblje 2014. – 2020.¹,

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. ožujka 2017. o preprekama slobodnom kretanju i radu građana EU-a na unutarnjem tržištu²,
- uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija od 31. siječnja 2013. naslovljeno „Jačanje građanstva EU-a: promicanje biračkih prava građana EU-a”,
- uzimajući u obzir studije koje je 2016. objavio Resorni odjel C Europskog parlamenta naslovljene „Prepreke za pravo građana EU-a i njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravak”,
- uzimajući u obzir izvješće Agencije za temeljna prava iz 2018., naslovljeno „Poduzimanje koraka da prava građana EU-a postanu stvarnost: nacionalni sudovi provode slobodu kretanja i povezana prava”,
- uzimajući u obzir rezultate Eurobarometra 89/2018,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. veljače 2018. o sastavu Europskog parlamenta³,
- uzimajući u obzir svoje stajalište od 4. srpnja 2018. o Nacrtu odluke Vijeća o izmjeni Akta o izboru zastupnika u Europski parlament neposrednim općim izborima, priloženog Odluci Vijeća 76/787/EZUČ, EEZ, Euratom od 20. rujna 1976. (Izborni Akt)⁴,
- uzimajući u obzir svoju Odluku od 7. veljače 2018. o reviziji Okvirnog sporazuma o odnosima između Europskog parlamenta i Europske Komisije⁵,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 30. svibnja 2018. o višegodišnjem finansijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. i vlastitim sredstvima⁶,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. studenoga 2018. o višegodišnjem finansijskom okviru za razdoblje 2021.–2027. – stajalište Parlamenta u cilju postizanja dogovora⁷,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 12. rujna 2018. upućenu Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija naslovljenu „Osiguravanje slobodnih i poštenih europskih izbora” (COM(2018)0637),
- uzimajući u obzir članak 52. Poslovnika, kao i članak 1. stavak 1. točku (e) te Prilog III. Odluci Konferencije predsjednika od 12. prosinca 2002. o postupku odobrenja izrade izvješća o vlastitoj inicijativi,

¹ SL C 263, 25.7.2018., str. 28.

² SL C 263, 25.7.2018., str. 98.

³ SL C 463, 21.12.2018., str. 83.

⁴ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0282.

⁵ SL C 463, 21.12.2018., str. 89.

⁶ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0226.

⁷ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0449.

- uzimajući u obzir izvješće Odbora za ustavna pitanja i mišljenja Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove i Odbora za predstavke (A8-0041/2019),
 - A. budući da su građanstvo EU-a i njegova povezana prava prvotno uvedeni 1992. Ugovorom iz Maastrichta te su dodatno ojačani Ugovorom iz Lisabona, koji je stupio na snagu u prosincu 2009., ali su provedeni samo djelomično;
 - B. budući da se pravima, vrijednostima i načelima na kojima se temelji Unija i koja su istaknuta u člancima 2. i 6. UEU-a gradane stavlja u samo središte europskog projekta; budući da rasprava o budućnosti Europe stoga podrazumijeva i razmatranje snage našeg zajedničkog identiteta;
 - C. budući da su načela transparentnosti, integriteta i odgovornosti institucija EU-a te postupaka donošenja odluka, koja proizlaze iz članaka 10. i 11. UEU-a i članka 41. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, bitni elementi koncepta građanstva te su ključni za izgradnju i jačanje vjerodostojnosti i povjerenja u Uniju kao cjelinu; budući da se pribjegavanjem *ad hoc* i međuvladinim sporazumima i instrumentima u nekoliko područja politike EU-a, kao i pribjegavanjem neslužbenim tijelima za donošenje odluka te izbjegavanjem i deinstitucionalizacijom redovnog zakonodavnog postupka, riskira ozbiljno narušavanje tih načela;
 - D. budući da je EU imao poteškoća u suočavanju s brojnim krizama koje su imale velike socioekonomiske posljedice, što je dovelo do nastanka populističkih i nacionalističkih ideologija zasnovanih na ekskluzivnosti identiteta i suprematističkim kriterijima koji su u suprotnosti s europskim vrijednostima;
 - E. budući da je nezadovoljavajuće upravljanje različitim krizama povećalo razočaranje građana u neke od rezultata projekta integracije EU-a; budući da je ključno zajamčiti da se građanstvo EU-a među građanima smatra dragocjenim privilegijem, među ostalim obnavljanjem njihova povjerenja u projekt EU-a, davanjem prednosti promicanju svih prava građana, uključujući i građanska, politička i socijalna prava, unapređenjem kvalitete demokracije u Uniji, praktičnog uživanja temeljnih prava i sloboda te mogućnošću da svaki građanin sudjeluje u demokratskom životu Unije, pri čemu treba osigurati i veću uključenost civilnog društva u postupke donošenja odluka i provedbe;
 - F. budući da je cilj trenutačne revizije europske građanske inicijative poboljšati njezinu učinkovitost te unaprijediti participativnu demokraciju i aktivno građanstvo;
 - G. budući da se pristup građanstvu EU-a stiže na temelju državljanstva jedne od država članica, koje je uređeno nacionalnim zakonima; budući da su prava i obveze koji proizlaze iz građanstva EU-a istodobno utvrđeni pravom EU-a i ne ovise o državama članicama te da ih one stoga ne mogu neopravdano ograničiti;
 - H. budući da u kontekstu pristupa nacionalnom državljanstvu države članice trebaju podlijegati načelima prava EU-a, kao što su proporcionalnost, vladavina prava i nediskriminacija, koja su detaljno razrađena u sudskoj praksi Suda Europske unije;
 - I. budući da je mogućnošću Brexit-a istaknuta važnost prava koja proizlaze iz građanstva EU-a, osobito za mlade Europljane, i njihova uloga u životu milijuna građana EU-a, te je također porasla razina svijesti u EU-u o mogućnosti gubitka tih prava obaju strana;

- J. budući da je prosječan odaziv na izborima za Europski parlament 2014. iznosio 42,6 %; budući da je prema najnovijem istraživanju Eurobarometra objavljenom u svibnju 2018. samo 19 % ispitanih Europljana znalo datum sljedećih europskih izbora;
- K. budući da građani EU-a gotovo uopće nisu svjesni postojanja ureda Europe Direct, iako je njihova glavna uloga informiranje;
- L. budući da diljem EU-a postoji više od 400 informacijskih centara Europe Direct, koji doprinose komunikaciji Komisije o politikama EU-a koje su od izravnog interesa za građane, s ciljem angažiranja građana na lokalnoj i regionalnoj razini;
- M. budući da se u okviru građanstva definira odnos građana s političkom zajednicom, uključujući njihova prava, dužnosti i odgovornosti; budući da se člankom 20. UFEU-a građanima Unije dodjeljuje pravo da glasuju i budu birani na izborima za Europski parlament i na lokalnim izborima u državi članici u kojoj imaju boravište, pod istim uvjetima kao i državljeni te države;
- N. budući da europske građane izravno predstavlja Europski parlament i da institucije EU-a moraju obratiti jednaku pozornost na sve građane; budući da se člankom 8. UFEU-a uspostavlja načelo rodno osviještene politike i da se u njemu navodi da „u svim svojim aktivnostima, Unija teži uklanjanju nejednakosti i promicanju ravnopravnosti između muškaraca i žena”;
- O. budući da je Sud Europske unije u brojnim predmetima utvrdio da se na prava koja proizlaze iz građanstva EU-a državljeni određene države članice mogu pozivati i u pogledu te države¹;
- P. budući da nekoliko država članica nudi takozvane „zlatne vizne programe” i režime za investitore kao načine stjecanja njihova državljanstva;
- Q. budući da sloboda kretanja građanima EU-a omogućuje da putuju, studiraju, rade i žive u drugim zemljama EU-a; budući da više od 16 milijuna Europljana koristi pravo na boravak u drugoj zemlji EU-a;
- R. budući da je pravo slobode kretanja od ključne važnosti za građanstvo EU-a te da se njime nadopunjaju druge slobode na unutarnjem tržištu EU-a; budući da je sloboda kretanja od posebne važnosti za mlade Europljane te da se ona smatra najpozitivnjim postignućem EU-a nakon mira u Europi;
- S. budući da se u provedbi Direktive 2004/38 u praksi naišlo na poteškoće i da je Europljanim i dalje teško preseliti se ili živjeti u drugoj državi članici zbog diskriminacije koja proizlazi iz zahtjeva u pogledu državljanstva, ulaska i boravka; budući da postoji značajna sudska praksa Suda čija je namjena pojasniti pojmove koji su ključni za mobilne građane EU-a;

¹ Primjerice, Presuda Suda od 8. ožujka 2011., *Gerardo Ruiz Zambrano protiv Office national de l'emploi (ONEm)*, C-34/09, ECLI:EU:C:2011:124, Presuda Suda Europske unije od 2. ožujka 2010., *Janko Rottman protiv Freistaat Bayern*, C-135/08, ECLI:EU:C:2010:104, Presuda Suda Europske unije od 5. svibnja 2011., *Shirley McCarthy protiv Secretary of State for the Home Department*, C-434/09, ECLI:EU:C:2011:277 i Presuda Suda Europske unije od 15. studenog 2011., *Murat Dereci and Others protiv Bundesministerium für Inneres*, C-256/11, ECLI:EU:C:2011:734.

- T. budući da je pravo na konzularnu zaštitu zajamčeno člancima 20. i 23. UFEU-a i da građani EU-a stoga imaju pravo, na državnom području treće zemlje u kojoj država članica čiji su državljeni nema svoje predstavništvo, na zaštitu bilo koje države članice, pod istim uvjetima kao i državljeni te države; budući da izvanredna stanja, prirodne katastrofe ili događaji poput terorističkih napada mogu utjecati na europske građane koji dolaze iz države članice koja nema predstavništvo u dotičnoj trećoj zemlji;
 - U. budući da je Komisija u Izvješću o građanstvu EU-a za 2017. pokazala svoju predanost zadaći da na cijelom području EU-a organizira kampanju za podizanje razine obaviještenosti i osviještenosti o pravima koja proizlaze iz građanstva EU-a kako bi pomogla građanima da bolje razumiju svoja prava; budući da države članice i civilno društvo moraju podijeliti odgovornost za bolje informiranje građana EU-a o njihovim pravima i obvezama;
 - V. budući da, u skladu s Izvješćem Komisije o građanstvu za 2017., od 2012. raste broj osoba koje prijavljuju da su doživjele neku vrstu diskriminacije;
 - W. budući da su stvaranje schengenskog područja i uvrštavanje schengenske pravne stečevine u okvir EU-a uvelike doprinijeli povećanju slobode kretanja u EU-u te da su ta postignuća među najvećim postignućima procesa europske integracije;
 - X. budući da je uvođenje europskog građanstva postignuće europskog projekta koje još treba realizirati svoj puni potencijal; ističe da je to jedinstvena tvorevina koja nije viđena nigdje drugdje u svijetu;
1. smatra da nisu sve odredbe o građanstvu EU-a provedene na način da bi mogle ostvariti svoj puni potencijal, iako bi se time omogućilo učvršćivanje europskog identiteta; ističe da je stvaranje građanstva Unije pokazalo da može postojati oblik građanstva koji nije određen nacionalnošću i da ono čini temelj političkog područja iz kojeg proizlaze prava i obveze određeni pravom Europske unije, a ne državnim pravom; poziva institucije Unije da poduzmu potrebne mjere kako bi se poboljšali provedba, područje primjene i učinkovitost odredbi Ugovora u vezi s građanstvom, kao i odgovarajućih odredbi u Povelji Europske unije o temeljnim pravima; ističe da europski građani nisu u potpunosti upoznati sa svojim pravima koja proizlaze iz građanstva Unije;
 2. podsjeća na to da se građanstvo EU-a dodaje državljanstvu države članice; ističe da građanstvo EU-a građanima omogućuje komplementarnost više identiteta te da isključivi nacionalizam i populističke ideologije ugrožavaju tu mogućnost; smatra da je aktivno građanstvo i poticanje građanskog sudjelovanja ključno za jačanje osjećaja pripadnosti političkom projektu radi poticanja razvoja zajedničkog osjećaja europskog identiteta, uzajamnog razumijevanja, međukulturalnog dijaloga i transnacionalne suradnje te izgradnje otvorenih, uključivih, povezanih i otpornih društava;
 3. smatra da potpuna provedba Povelje Europske unije o temeljnim pravima od strane institucija, tijela, ureda i agencija EU-a te aktivno promicanje u njih sadržanih prava i načela predstavljaju ključnu polugu za jamčenje stvarne uključenosti građana u demokratski proces EU-a te za konkretizaciju odredbi sadržanih u članku 20. UFEU-a;
 4. ističe da se prava i obveze koji proizlaze iz građanstva Unije ne smiju neopravdano ograničiti; u tom pogledu potiče države članice da iskoriste svoje pravo da dodjeljuju

državljanstvo u duhu pravedne suradnje, među ostalim u slučajevima djece građana EU-a suočene s poteškoćama u ispunjavanju kriterija za državljanstvo u skladu s nacionalnim pravilima; ističe da uspješno ostvarivanje prava građana podrazumijeva zaštitu i promicanje svih prava i sloboda utvrđenih u Povelji o temeljnim pravima, među ostalim i za osobe s invaliditetom, koje bi trebale moći ostvariti svoja temeljna prava na isti način kao i svi ostali građani, te da se rodno osviještena politika provodi kako bi se zajamčilo da žene u potpunosti uživaju prava povezana s građanstvom EU-a;

5. podsjeća na to da građanstvo Unije također ima šire posljedice te se na temelju građanstva Unije stječu prava u području demokratskog sudjelovanja, kako proizlazi iz članka 11. UEU-a i članka 24. UFEU; naglašava da bi za ostvarivanje prava na sudjelovanje u demokratskom životu Unije odluke trebalo donositi na što otvoreniji način i na razini što je moguće bližoj građanima te da je stoga ključno pri donošenju odluka i u borbi protiv korupcije pružiti odgovarajuća jamstva o transparentnosti;
6. žali zbog toga što neke države članice ne primjenjuju dijelove Ugovora, zbog čega se prava građana dovode u pitanje i stvaraju se istinske razlike među njima, iako ona u skladu s Ugovorima trebaju biti jednaka;
7. napominje da program Erasmus+, Program o pravima, jednakosti i građanstvu te program Europa za građane sa sobom nose brojne koristi za građane EU-a i osobito mlade, i to podizanjem njihove razine svijesti o njihovu statusu građana EU-a te povećanjem njihovih znanja o pravima koja proizlaze iz tog statusa i vrijednostima na kojima se on temelji; smatra da su europski volonterski programi kao što su Europska volonterska služba i Europske snage solidarnosti također sastavni dio izgradnje europskog građanstva; ističe presudnu važnost takvih programa, posebno među mladima, te poziva na to da ih se finansijski ojača;

Politička prava

8. zabrinut je zbog trenda smanjenja odaziva birača na nacionalnim izborima i izborima za Europski parlament, osobito među mladima; uvjeren je da jačanje europskog javnog prostora i potpuno ostvarivanje europskog građanstva mogu pomoći preokrenuti taj trend povećanjem osjećaja pripadnosti građana europskoj zajednici i jačanjem predstavničke demokracije;
9. podsjeća na to da transnacionalne liste imaju potencijal za jačanje javnog prostora EU-a u okviru europskih izbora promicanjem rasprave na razini EU-a koja se temelji na politikama EU-a, umjesto oblikovanja izborne kampanje oko nacionalnih pitanja;
10. prepoznaje napore Komisije u promicanju programa kojima se potiču europsko građanstvo i svijest građana o njihovim političkim pravima; primjećuje, međutim, slab napredak u provedbi članka 165. UFEU-a kao pravne osnove za promicanje europskog aspekta obrazovanja građana; smatra da je nužno promicati sudjelovanje građana u demokratskom životu EU-a i vjeruje da razvoj kurikuluma EU-a u obrazovnim sustavima treba biti prioritet kako bi se i dalje razvijao potencijal građanstva EU-a;
11. ponovno žali zbog činjenice da neki građani EU-a nemaju pravo glasa u državi članici čiji su državljeni i da ne mogu sudjelovati u nacionalnim parlamentarnim izborima u državi članici u kojoj imaju boravište; ističe da bi gubitak biračkih prava koji proizlazi

iz boravka u drugoj državi članici mogao odvratiti građane od preseljenja u drugu državu članicu te bi stoga mogao predstavljati povredu članka 18. UFEU-a;

12. smatra da je u sustavu predstavničke demokracije ključno osigurati pravilno funkcioniranje institucija EU-a kako bi se zaštitila sva politička prava građana EU-a; naglašava važnost dostupnosti informacija o građanstvu EU-a i pravima koja proizlaze iz njegova posjedovanja na svim službenim jezicima Europske unije kako bi se ojačao pojam građanstva EU-a; žali zbog činjenice da od stupanja Ugovora iz Lisabona na snagu još uvijek nije u potpunosti proveden članak 15. stavak 3. UFEU-a, koji je postao pravna osnova za javni pristup dokumentima i kojim se proširuju pravila o pristupu svim institucijama, tijelima, agencijama i uredima Unije; smatra da države članice sustavno ometaju napredak u donošenju novih propisa;

Sloboda kretanja

13. pozdravlja koristi koje sloboda kretanja sa sobom nosi za građane EU-a i gospodarstva država članica; skreće pozornost na to da prava koja proizlaze iz Direktive 2004/38/EZ o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice nisu uvijek poznata niti se uvijek poštuju, što dovodi do prepreka slobodnom kretanju i boravištu građana EU-a i njihovih obitelji te do diskriminacije nad njima; podsjeća na obvezu država članica da štite pravo na slobodu kretanja, uključujući spajanje obitelji, za istospolne bračne drugove;
14. izražava zabrinutost zbog toga što se tumačenje nacionalnih sudova u pogledu određenih odredbi i uvjeta Direktive 2004/38/EZ razlikuje ne samo među državama članicama nego katkad i unutar iste jurisdikcije; sa zabrinutošću napominje da nacionalna tijela nisu uvijek u potpunosti upoznata s pravima i obvezama utvrđenima u skladu s Direktivom 2004/38/EZ;
15. ističe problem nedostatka informacija i pružanja netočnih ili nejasnih informacija o zahtjevima za vizu za članove obitelji i o pravima boravka; insistira na tome da bi se države članice trebale pobrinuti da se uklone nepotrebne prepreke pravu na ulazak/boravište, posebno za državljane trećih zemalja koji su članovi obitelji građana EU-a;
16. zabrinut je zbog poteškoća s kojima se susreću građani kada je riječ o priznavanju njihovih stručnih kvalifikacija diljem Europe; vjeruje da su Direktiva o priznavanju stručnih kvalifikacija i Europski kvalifikacijski okvir pridonijeli lakšem uzajamnom priznavanju u državama članicama; vjeruje i da je priznavanje stručnih kvalifikacija ključno kako bi se osigurao veći stupanj mobilnosti studenata i stručnjaka; poziva Komisiju da nastavi trend olakšavanja priznavanja stručnih kvalifikacija;
17. duboko je zabrinut zbog rezultata istraživanja Agencije Europske unije za temeljna prava u okviru kojeg je utvrđena diskriminacija prilikom traženja posla, pristupa različitim uslugama kao što su najam automobila ili stana ili određene bankarske usluge te u području obrazovanja i oporezivanja; naglašava da diskriminacija na temelju državljanstva može stvoriti prepreke slobodnom kretanju građana Unije; poziva EU i države članice da posebnu pažnju obrate na praćenje takvih slučajeva diskriminacije i da poduzmu odlučne mjere kako bi ih sprječile;

18. naglašava ulogu mobilnosti u osobnom razvoju mladih poboljšanjem obrazovnih i kulturnih razmjena te poboljšanjem razumijevanja aktivnog građanstva i njegove prakse; potiče države članice da podrže programe EU-a kojima se promiče mobilnost;
19. cijeni važnost kulture, umjetnosti i znanosti kao sastavnih aspekata aktivnog građanstva EU-a; ističe njihovu ulogu u jačanju zajedničkog osjećaja pripadnosti građana Uniji, poticanju međusobnog razumijevanja i međukulturalnog dijaloga;

Konzularna zaštita

20. napominje da trenutačno gotovo sedam milijuna građana EU-a živi u zemljama izvan EU-a i da se očekuje da će se do 2020. taj broj povećati na najmanje 10 milijuna;
21. smatra da pravo na konzularnu zaštitu koristi svim građanima EU-a i podsjeća na to da se konzularna zaštita u okviru Direktive 2015/637 od 20. travnja 2015. o konzularnoj zaštiti¹ tumači u najširem mogućem smislu, odnosno kao bilo kakav oblik konzularne pomoći; naglašava da je razina svijesti o tim pravima i dalje ograničena;
22. poziva Komisiju da objavi ocjenu provedbe Direktive (EU) 2015/637 i da po potrebi pokrene postupke zbog povrede; poziva države članice da razviju hitne protokole, uzimajući u obzir građane bez predstavninstva, kako bi se komunikacija u hitnim slučajevima poboljšala u suradnji s drugim predstavništvima država članica i delegacijama EU-a; podsjeća na svoje dugogodišnje pozive da se ojača uloga delegacija EU-a u trećim zemljama i ističe dodanu vrijednost koju pruža diplomatska mreža EU-a na terenu;

Podnošenje predstavki Europskom parlamentu i pritužbi Europskom ombudsmanu

23. ističe važnost prava na podnošenje predstavki, kako je utvrđeno člankom 227. UFEU-a, odnosno člankom 44. Povelje o temeljnim pravima, kao i prava na obraćanje Europskom ombudsmanu u skladu s člankom 228. UFEU-a i člankom 43. Povelje o temeljnim pravima; pohvaljuje rad ombudsmanice u borbi protiv nepravilnosti u postupanju institucija, tijela i agencija Unije, posebno u području transparentnosti; naglašava važnost transparentnosti za pravilno demokratsko funkcioniranje i sudjelovanje u Uniji koje stvara povjerenje među njenim građanima; u tom pogledu podupire preporuke koje je ombudsmanica iznijela u svojem nedavnom tematskom izvješću o transparentnosti zakonodavnog postupka Vijeća;

Preporuke

24. preporučuje da Komisija iskoristi svoje ovlasti na temelju članka 258. UFEU-a kako bi od Suda EU-a zatražila da odluči o tome treba li oduzimanje glasačkih prava zbog boravka u drugoj državi članici smatrati povredom slobode kretanja i boravka; ponovno poziva države članice da provedu kodeks Venecijanske komisije u pogledu dobre prakse u izbornim pitanjima, uključujući ukidanje oduzimanja glasačkog prava iseljenika na izborima za nacionalne parlamente;
25. predlaže da Komisija postupkom uspostavljenim člankom 25. UFEU-a proširi prava

¹ SL L 106, 24.4.2015., str. 1.

navedena u članku 20. stavku 2. UFEU-a kako bi se građanima EU-a omogućilo da odaberu žele li glasovati u državi članici čiji su državljeni ili državi članici u kojoj imaju boravište te da se tim proširenjem obuhvate svi izbori, u skladu s ustavnim mogućnostima svake države članice;

26. poziva države članice da uvedu alate e-demokracije na lokalnoj i nacionalnoj razini te da ih na odgovarajući način integriraju u politički proces, olakšavajući demokratsko sudjelovanje i za građane i za stanovnike;
27. smatra da revizija pravnog okvira kojim se uređuje europska građanska inicijativa (EGI) pruža mogućnost povećanja sudjelovanja građana u oblikovanju politika na razini EU-a na način da se taj instrument učini dostupnijim i manje birokratičnim;
28. poziva Komisiju da izradi otpornije prakse u pogledu političkog i pravnog praćenja uspješnih europskih građanskih inicijativa.
29. ustraje u tome da je potrebno uložiti više sredstava u stvaranje dodatnih programa i inicijativa čiji je cilj poticanje europskog javnog prostora u kojem su uživanje temeljnih prava i sloboda, socijalno blagostanje i ostvarivanje europskih vrijednosti model za identitet građana; pozdravlja program Prava i vrijednosti kao vrijedan primjer aktivne potpore Unije vrijednostima i pravima koji proizlaze iz građanstva EU-a i sadržana su u Ugovorima, uključujući pružanje potpore organizacijama civilnog društva koje promiču i štite ta prava i vrijednosti; naglašava važnost očuvanja trenutačnog proračuna za program Prava i vrijednosti; izričito se protivi smanjenju novog višegodišnjeg finansijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. koje je predložila Komisija;
30. snažno potiče europske političke stranke i njihove članove da zajamče rodno uravnoteženu zastupljenost svojih kandidata s pomoću zaključanih popisa ili drugih jednakovrijednih načina;
31. predlaže znatno povećanje vidljivosti ureda Europe Direct; ističe da bi ti uredi trebali djelovati kao posrednici koji surađuju s državnim upravama država članica i civilnim društvom (uključujući sindikate, udruženja poduzeća te javna i privatna tijela) kako bi aktivno informirali europske građane o njihovim pravima i obvezama i poticali sudjelovanje građana u demokratskom životu Europske unije na lokalnoj razini; potiče države članice i subjekte na regionalnoj i lokalnoj razini da aktivno surađuju s tim uredima; ističe da bi se oni trebali uskladiti s programima kao što je Europa za građane; traži od Komisije da se pobrine da ti uredi centraliziraju relevantne informacije koje građanima EU-a omogućuju ostvarivanje njihovih prava te da olakša ostvarivanje prava koja proizlaze iz građanstva EU-a; smatra da bi trebalo dodatno racionalizirati službu SOLVIT kako bi se djelotvornije djelovalo u zaštiti prava građana EU-a prije nego što zatraže bilo kakav pravni ili upravni pravni lijek;
32. u tom kontekstu poziva Komisiju da podnese prijedlog kojim se jačaju i uloga ureda Europe Direct i ostvarivanje građanstva EU-a na temelju prava koja su dodijeljena radnicima primjenom Direktive 2014/54, uključujući pravo građana EU-a na zaštitu od diskriminacije, ostvarivanje glasačkih prava u skladu s člankom 22. UFEU-a, pravo na slobodno kretanje utvrđeno u članku 21. UFEU-a i Direktivi 2004/38 EU te pravo na slobodno kretanje članova njihovih obitelji;

33. poziva Komisiju da sustavno reagira na povrede Direktive 2004/38/EZ koje počine države članice i traži izmjenu smjernica EU-a o primjeni i tumačenju zakonodavstva koje se odnosi na građane EU-a kako bi se obuhvatili nedavni razvoji u okviru Suda EU-a i time osigurala potpuna učinkovitost prava EU-a;
34. poziva na dosljednu provedbu rodno osviještene politike u svim aktivnostima EU-a, posebno prilikom donošenja zakonodavstva i provedbe politika povezanih s građanstvom EU-a;
35. podsjeća na to da je Parlament u mnogo navrata od 2014. izrazio svoju zabrinutost u pogledu toga da svaki nacionalni režim koji uključuje izravnu ili neizravnu prodaju građanstva EU-a ugrožava sam koncept europskog građanstva; traži od Komisije da nadzire takve režime i podnese izvješće o nacionalnim režimima kojima se investitorima odobrava građanstvo EU-a, kako je predviđeno u Izvješću o građanstvu iz 2017.;
36. žali zbog toga što se u Izvješću Komisije o građanstvu za 2017. ne spominju Povelja Europske unije o temeljnim pravima, pravo na podnošenje predstavki, pravo na obraćanje Europskom ombudsmunu, pravo na pristup dokumentima ni pravo na potporu europskoj građanskoj inicijativi; poziva Komisiju da u sljedećoj evaluaciji posveti punu pozornost odredbama Povelje i ukloni te nedostatke;
37. naglašava da je sve veći broj europskih građana koji su terorističke napade doživjeli izvan svoje zemlje te stoga u skladu s Direktivom (EU) 2017/541 o borbi protiv terorizma hitno poziva na uvođenje protokola u državama članicama kako bi se europskim građanima koji nisu državljanji dotične države članice pomoglo u slučaju terorističkog napada;
38. predlaže državama članicama da 9. svibnja proglose europskim državnim praznikom radi jačanja osjećaja europske pripadnosti i stvaranja prostora za građanske pokrete i aktivnosti;
39. ponovno poziva Komisiju da podnese prijedlog o provedbi preporuka Parlamenta o mehanizmu EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava;
40. čvrsto vjeruje da je načelo nediskriminacije temelj građanstva Unije, kao i opće načelo i temeljna vrijednost prava EU-a, u skladu s člankom 2. UFEU-a; potiče Vijeće na donošenje horizontalne direktive EU-a o suzbijanju diskriminacije kako bi se dodatno zajamčila daljnja temeljna prava u Uniji donošenjem konkretnog zakonodavstva EU-a, kojim bi se u potpunosti horizontalno proveli članci 18. i 19. UFEU-a; žali zbog činjenice da Vijeće cijelo desetljeće nakon objave prijedloga Komisije i dalje blokira Direktivu o borbi protiv diskriminacije;
41. podsjeća da je u Ugovorima utvrđena obveza pristupanja Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda; poziva Komisiju da poduzme potrebne korake za dovršetak pristupanja Europske unije Europskoj konvenciji o ljudskim pravima te za pristupanje Europskoj socijalnoj povelji;
42. naglašava da je kvalitetno građansko obrazovanje za sve dobi (formalno i neformalno) ključno za sigurno ostvarivanje demokratskih prava građana i pravilno funkcioniranje

demokratskog društva; napominje da se samo trajnim obrazovnim naporima mogu osigurati veće sudjelovanje u izborima na europskoj razini i poboljšati međukulturno razumijevanje i solidarnost u Europi te prevladati diskriminacija, predrasude i rodna nejednakost; preporučuje da se članci 165., 166. i 167. UFEU-a koriste kao pravna osnova za istraživanje potencijala obrazovanja, strukovnog osposobljavanja i politika za mlade;

43. podsjeća na doprinos političkih stranaka na europskoj razini „stvaranju europske političke svijesti i izražavanju volje građana Unije” (članak 10. Stavak 4. UEU-a); stoga poziva da se pojedinačnim građanima EU-a pruži mogućnost da se izravno prijave za članstvo u političkim strankama na europskoj razini;
44. podsjeća na potrebu za promicanjem europske dimenzije europskih parlamentarnih izbora u cilju pružanja doprinosa potencijalnom budućem radu Parlamenta korištenjem prava na zakonodavnu inicijativu koja mu je dodijeljena u skladu s člankom 225. UFEU-a; poziva Komisiju i države članice da ulazu više napora u promicanje građanskih prava među europskim građanima, uključujući prava povezana s pravom glasa; ističe da bi se boljim i ciljanijim informacijama o europskim politikama i utjecaju zakonodavstva EU-a na svakodnevni život građana poboljšao odaziv birača na izborima za Europski parlament; podsjeća da je potrebno promicati sudjelovanje na europskim izborima povećanjem vidljivosti europskih političkih stranaka; ponavlja da je promicanje sudjelovanja na europskim izborima zajednička odgovornost građana, država članica i EU-a; naglašava da je potrebno informirati građane o nedavnoj reformi izbornog zakona i postupku odabira vodećih kandidata („Spitzenkandidaten”); naglašava političku i simboličku važnost tog položaja kad je riječ o jačanju građanstva Unije;
45. podsjeća na to da je Europski parlament parlament cijele Unije te da on ima ključnu ulogu u jamčenju legitimite političkih institucija EU-a tako što jamči odgovarajući parlamentarni nadzor i time osigurava njihovo polaganje računa; stoga insistira na tome da se moraju zajamčiti, konsolidirati i ojačati zakonodavne ovlasti i prava kontrole Parlamenta;
46. podsjeća na smjernice Komisije o primjeni zakona Unije o zaštiti podataka u izbornom kontekstu i na njezinu komunikaciju od 12. rujna 2018. o osiguravanju slobodnih i poštenih europskih izbora (COM(2018)0637); poziva na to da se poduzmu svi mogući napori kako bi se osigurali izbori bez neprikladnog uplitanja; naglašava da je potrebna definirana politika EU-a za suzbijanje antieuropske propagande i ciljanog širenja dezinformacija;
47. potiče Komisiju da intenzivira promicanje demokratskog sudjelovanja jačanjem dijaloga s građanima, unapređenjem razumijevanja građana kad je riječ o ulozi zakonodavstva EU-a u svakodnevnom životu te isticanjem njihova prava da glasuju i da se kandidiraju na izborima na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini;
48. s tim u vezi poziva Komisiju da iskoristi društvene medije i digitalne alate, s posebnim naglaskom na povećanju sudjelovanja mlađih i osoba s invaliditetom; poziva na razvoj i primjenu alata e-demokracije kao što su internetske platforme kako bi se građani izravnije uključili u demokratski život EU-a, čime bi se ojačalo njihovo sudjelovanje;

49. podržava proizvodnju i širenje tiskanih i multimedijskih materijala na svim službenim jezicima EU-a, u kojima je naglasak na jačanju osviještenosti građana EU-a o njihovim pravima i njihove sposobnosti da djelotvorno ostvaruju ta prava u svim državama članicama;
50. smatra da s obzirom na sve veći utjecaj društvenih medija na živote građana europske institucije trebaju nastaviti razvijati nove mehanizme i javne politike namijenjene zaštiti temeljnih prava pojedinaca u digitalnom okruženju; ističe potrebu za sigurnom, pravednom i transparentnom razmjenom podataka građana; ističe da su slobodni mediji i pristup pluralizmu mišljenja neizostavan dio zdrave demokracije, kao i da je medijska pismenost od ključne važnosti te bi se trebala početi razvijati već u ranoj dobi;
51. potiče primjenu članka 25. UFEU-a kako bi se poduzele mjere kojima bi se moglo olakšati ostvarivanje europskog građanstva u svakodnevnom životu;
52. poziva Komisiju da u sljedećem izvješću o građanstvu u skladu s člankom 25. UFEU-a uzme u obzir razvoj prava koja proizlaze iz građanstva EU-a u sekundarnom zakonodavstvu i sudskoj praksi te da predloži plan za objedinjavanje svih pomaka u tom smislu kako bi se službeno zabilježio razvoj Unije u tom području;
53. naglašava da bi to u skladu s postupkom iz članka 25. UFEU-a u konačnici trebalo dovesti do konkretnih inicijativa za konsolidaciju prava i sloboda građana u skladu sa Statutom EU-a o državljanstvu, slično kao s europskim stupom socijalnih prava, uključujući temeljna prava i slobode sadržane u Povelji o temeljnim pravima, kao i socijalna prava utvrđena u europskom stupu socijalnih prava i vrijednosti utvrđene člankom 2. UEU-a kao određujuće elemente europskog „javnog prostora”, uključujući, među ostalim, model upravljanja relevantan za taj javni prostor, dostojanstvo, slobodu, vladavinu prava, demokraciju, pluralizam, toleranciju, pravdu i solidarnost, jednakost i nediskriminaciju, što bi se uzelo u obzir u budućoj ili eventualnoj reformi Ugovorâ;

◦

◦ ◦

54. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji te državama članicama.

11.1.2019

MIŠLJENJE ODBORA ZA GRAĐANSKE SLOBODE, PRAVOSUĐE I UNUTARNE POSLOVE

upućen Odboru za ustavna pitanja

o provedbi odredbi Ugovora u vezi s građanstvom EU-a
(2018/2111(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Martina Anderson

PRIJEDLOZI

Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove poziva Odbor za ustavna pitanja da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

- uzimajući u obzir Izvješće Komisije od 24. siječnja 2017. naslovljeno „Jačanje prava građana u Uniji demokratskih promjena – Izvješće o građanstvu EU-a za 2017.” (COM(2017)0030),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. prosinca 2017. o Izvješću o građanstvu EU-a za 2017.: Jačanje prava građana u Uniji demokratskih promjena¹,
- uzimajući u obzir Direktivu 2004/38/EZ² Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 9. lipnja 2011. o okončanju postupka ocjenjivanja pripremljenosti Bugarske i Rumunjske za provedbu schengenske pravne stečevine (9166/3/11 i 9166/3/11),
- uzimajući u obzir obavijest o namjeri Ujedinjene Kraljevine da se povuče iz Europske unije koju je predsjednica vlade Ujedinjene Kraljevine 29. ožujka 2017. uputila Europskom vijeću u skladu s člankom 50. stavkom 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. studenog 2018. o minimalnim standardima za

¹ SL C 369, 11.10.2018., str. 11.

² SL L 158, 30.4.2004., str. 77.

manjine u EU-u¹,

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. veljače 2018. o zaštiti i nediskriminaciji manjina u državama članicama EU-a²,
- A. budući da se u skladu s člankom 2. UEU-a Europska unija temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava;
- B. budući da Povelja EU-a o temeljnim pravima obuhvaća sva osobna, građanska, politička, gospodarska i socijalna prava građana EU-a; budući da se Poveljom o temeljnim pravima nastoji zaštititi europske građane od diskriminacije na temelju spola, rase, boje kože, etničkog ili socijalnog podrijetla, genetske osobine, jezika, religije ili uvjerenja, političkog ili drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine, rođenja, invaliditeta, dobi i spolne orijentacije; budući da se člankom 18. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) zabranjuje svaka diskriminacija na temelju državljanstva;
- C. budući da jačanje prava građana i demokratskih institucija ujedno podrazumijeva borbu protiv svih oblika diskriminacije i općenito nejednakosti;
- D. budući da uspješno ostvarivanje prava koja proizlaze iz građanstva podrazumijeva da države članice poštuju sva prava i slobode sadržane u Povelji EU-a o temeljnim pravima;
- E. budući da je u skladu s člankom 9. UEU-a svaki državljanin države članice građanin Unije te se građanstvo Unije dodaje nacionalnom državljanstvu; budući da se građanstvo Unije dodaje nacionalnom državljanstvu i ne zamjenjuje ga; budući da bi se države članice trebale koristiti privilegijem davanja državljanstva u duhu poštene suradnje u skladu s Ugovorima, u kojima su konsolidirana prava i mjere zaštite građanstva EU-a, čime se daje pravna snaga Povelji o temeljnim pravima; budući da je Sjeverna Irska poseban slučaj u kojem građani, u skladu sa zajedničkim sporazumom između EU-a i Ujedinjene Kraljevine iz prosinca 2017., trebaju uživati i koristiti se svojim pravima kao građani EU-a tamo gdje borave te njima raspolagati; budući da je u skladu s člankom 20. UFEU-a svaka osoba koja ima državljanstvo neke države članice ujedno i građanin Unije s pravima i obvezama utvrđenima Ugovorima i Poveljom;
- F. budući da je pravo na jednako postupanje jedno od temeljnih načela Europske unije i temeljno pravo svih ljudi; budući da se, pri utvrđivanju građanstva Unije, u članku 9. UEU-a izričito navodi da Unija poštuje načelo jednakosti svojih građana kojima njezine institucije, tijela, uredi i agencije posvećuju jednaku pozornost;
- G. budući da otprilike 8 % građana EU-a pripada nacionalnoj manjini te da oko 10 % njih govori regionalnim jezikom ili jezikom manjine; budući da EU još nije razvio zajednički pravni okvir EU-a kojim bi se zajamčila njihova prava, što može uključivati referentne vrijednosti i sankcije;

¹ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0447.

² SL C 463, 21.12.2018., str. 21.

- H. budući da, u skladu s Izvješćem Komisije o građanstvu za 2017., od 2012. raste broj osoba koje prijavljuju da su doživjele neku vrstu diskriminacije;
- I. budući da je sloboda kretanja jedna od četiriju temeljnih sloboda EU-a, odnosno temelj europske integracije te predstavlja jedno od najvažnijih prava građana EU-a; budući da je pravo na slobodno kretanje i njegovo ostvarivanje od ključne važnosti za građanstvo EU-a; budući da građani EU-a mogu i dalje nailaziti na brojne dugotrajne ili nove prepreke u ostvarivanju svojeg prava na slobodno kretanje i boravak, kao što su prekomjerni zahtjevi za dokumentaciju, složenost postupaka za stjecanje prava na boravak, poteškoće u pristupu zdravstvenim uslugama ili dugotrajni postupci za ostvarenje pristupa radu ili priznavanje stručnih kvalifikacija; budući da su neki europski građani bili izloženi protjerivanju ili im je bio uručen nalog za protjerivanje unutar Europske unije;
- J. budući da se stvaranjem schengenskog područja i uvrštavanjem schengenske pravne stečevine u okvir EU-a uvelike povećala sloboda kretanja u EU-u te je ona jedno od najvećih postignuća procesa europske integracije; budući da je Vijeće u svojim zaključcima br. 9166/3/11 i br. 9167/3/11 od 9. lipnja 2011. potvrdilo uspješno okončanje postupka ocjenjivanja i tehničku spremnost Bugarske i Rumunjske za pristupanje schengenskom području;
- K. budući da je Europski parlament jedina institucija Europske unije koju se izravno bira; budući da su načela predstavničke demokracije, odgovornosti i transparentnosti temeljni stupovi Europskog parlamenta;
- L. budući da su europski građani izravno zastupljeni u Europskom parlamentu te da imaju demokratsko pravo kandidirati se i glasovati na europskim izborima, neovisno o dogоворима koji su specifični za neke države članice kako je predviđeno Ugovorima;; budući da bi se ta prava trebala poštovati čak i u slučajevima državljana koji borave na državnom području druge države članice; budući da u skladu s člankom 22. UFEU-a i člankom 10. UEU-a građani EU-a trebaju imati pravo glasovati i kandidirati se na izborima za Europski parlament;
- M. budući da slobodno kretanje predstavlja jedan od najvažnijih načela Europske unije; budući da se europski građani koji su ostvarili svoje pravo na slobodu kretanja mogu suočiti s oduzimanjem prava glasa ili preprekama glasovanju na europskim i lokalnim izborima u državama domaćinima u kojima se to pravo ne omogućuje i ne promiče na jednak način;
- N. budući da bi Sjeverna Irska bila najviše pogodena Brexitom; budući da uvođenje „tvrde granice“ s Republikom Irskom izaziva posebnu zabrinutost jer utječe na slobodno kretanje i prava građana EU-a;
- O. budući da je uvođenje europskog građanstva postignuće europskog projekta koje još treba realizirati svoj puni potencijal; ističe da je to jedinstvena tvorevina koja nije viđena nigdje drugdje u svijetu;
- 1. ističe da EU ima dužnost štititi manjine i jamčiti njihova prava u istoj mjeri kao i za većinu; napominje da je u članku 2. UEU-a zaštita manjina utvrđena kao jedna od temeljnih vrijednosti EU-a; nadalje napominje da su članci 21. (o nediskriminaciji) i 22.

(o kulturnoj, vjerskoj i jezičnoj raznolikosti) Povelje o temeljnim pravima Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU) postali pravno obvezujući; napominje da su sva trenutačno dostupna prava u okviru Povelje i Europske konvencije o ljudskim pravima, zajedno s nadzorom i zaštitom koju pruža Sud Europske unije ključni za građane u Sjevernoj Irskoj radi provedbe Sporazuma na Veliki petak;

2. naglašava da autohtone nacionalne, etničke ili jezične manjine predstavljaju poseban doprinos europskoj raznolikosti i kulturi; podsjeća na to da je očuvanje i promicanje kulturne i jezične raznolikosti unutar država članica i među njima temeljna vrijednost i istodobno glavna zadaća Europske unije;
3. ističe da europski građani nisu dovoljno upoznati sa svojim pravima koja proizlaze iz građanstva Unije, uključujući pravo na glasovanje na europskim i lokalnim izborima ili dobivanje konzularne zaštite od veleposlanstava drugih država članica; poziva Komisiju i države članice da potiču sudjelovanje građana u demokratskom životu njihovim potpunim informiranjem o izbornim pravima i uklanjanjem prepreka za njihovo sudjelovanje te da riješe pitanja koja se tiču dostupnosti, sudjelovanja, nediskriminacije i jednakosti tako da svi europski građani s invalidnosti mogu izvršavati svoja temeljna prava pod jednakim uvjetima kao i drugi građani;
4. primjećuje da postoje države članice koje nekim svojim državljanima, koji su europski građani, ne omogućuju pravo glasa na izborima za Europski parlament, što je praksa kojom se ograničava raznolikost stajališta u Parlamentu i smanjuje odgovornost europskih institucija prema europskim građanima; smatra da države članice svim njihovim državljanima trebaju osigurati zaštitu svih gospodarskih, socijalnih, političkih, ekoloških i demokratskih prava povezanih s građanstvom EU-a; ističe da u državama članicama postoje različite prakse u pogledu primjene prava utvrđenog u članku 20. stavku 2. UFEU-a; potiče države članice da prošire pravo glasa u najvećoj mogućoj mjeri;
5. poziva Komisiju da redovito prati primjenu Direktive 2004/38/EZ u državama članicama i da poduzme prikladne mjere za uklanjanje potencijalnih prepreka za slobodno kretanje te na taj način omogući građanima EU-a da uživaju punu slobodu kretanja bez prepreke kontrola na granicama;
6. poziva Vijeće i Europsko vijeće da svim zemljama koje ispunjavaju potrebne tehničke kriterije dopuste da postanu članice schengenskog područja i da tako svi građani EU-a mogu ostvarivati svoje pravo na slobodu kretanja bez prepreka u obliku graničnih kontrola;
7. prima na znanje da trenutačno gotovo 7 milijuna građana EU-a živi u zemljama izvan EU-a i da se očekuje da će se do 2020. taj broj povećati na najmanje 10 milijuna; naglašava da je potrebno da države članice podupru široko demokratsko sudjelovanje u nadolazećim europskim izborima 2019.; poziva na potpunu i učinkovitu provedbu Direktive (EU) 2015/637 kako bi se građanima EU-a zajamčila konzularna zaštita u trećim zemljama u kojima njihove države članice nemaju predstavništvo;
8. izražava zabrinutost zbog praksi koje su uvele pojedine države članice, poput „zlatnih viza”, kojima se prava građanstva daju državljanima trećih zemalja na temelju minimalnih kriterija i isključivo u zamjenu za ulaganja; ističe da se građanstvo EU-a ne

smije svoditi na trgovačku robu; poziva države članice da zaustave prodaju boravišnih dozvola i državljanstva putem zlatnih viza i programa za ulagače s obzirom na visok rizik od korupcije i zlouporabe schengenskog područja u kriminalne svrhe; poziva Komisiju u okviru svojeg prijedloga da pažljivo ispita „nacionalne režime davanja građanstva Unije investitorima” te da istakne postupke koje države članice trebaju slijediti pri izvršavanju svojeg prava davanja građanstva uz puno poštovanje zakonodavstva EU-a;

9. potiče države članice da uzmu u obzir posebnu situaciju djece građana EU-a koji ostvaruju svoja prava iz Ugovora, u slučaju kad ta djeca mogu imati poteškoće u ispunjavanju kriterija za građanstvo u okviru nacionalnih pravila, osobito ako zahtjev za građanstvo uključuje dokazivanje uske povezanosti s dotičnom zemljom.
10. sa zabrinutošću napominje da pravo na obiteljski život brojnih državljana EU-a koji su u braku ili stabilnoj vezi s državljanima trećih zemalja može biti ugroženo zbog nacionalnog prava ili njegove slabe provedbe, kao što je to slučaj i sa sposobnošću ostvarivanja njihovih prava iz Ugovora kad putuju unutar EU-a;
11. potiče države članice da postupaju razmjerno u svakoj odluci u vezi s udaljavanjem građana koji nisu državljeni EU-a sa svojeg teritorija i podsjeća na to da takve odluke moraju biti povezane s dotičnim pojedincem, da se donose nakon nužnog ispitivanja okolnosti te da se njima moraju poštovati temeljna prava;
12. poziva Agenciju za temeljna prava da u svojem programu rada pokrene borbu protiv diskriminacije na temelju regionalnog ili manjinskog jezika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini;
13. smatra da bi Europska unija, radi davanja smisla upućivanju na manjine i jednakost svih građana EU-a u člancima 2. i 9. UEU-a te u cilju boljeg ostvarenja potencijala svojeg građanstva, trebala poduzeti korake u pogledu jamčenja zaštite temeljnih vrijednosti EU-a i prava manjina; ponavlja potrebu za opsežnim sustavom EU-a za zaštitu autohtonih nacionalnih, etničkih i jezičnih manjina uključivanjem postojećih instrumenata međunarodnog prava i primjenom najboljih dokazanih praksi u EU-u; smatra da bi takav okvir trebao imati visoke standarde i biti popraćen snažnim mehanizmom nadzora;
14. snažno osuđuje sve više slučajeva rasizma, ksenofobije, diskriminacije i poticanja na mržnju, kao i slučajeve nasilja neofašističkih i neonacističkih organizacija u različitim državama članicama EU-a;
15. naglašava da zaštita prava i interesa građana država EU-27 koji žive ili su živjeli u Ujedinjenoj Kraljevini i građana Ujedinjene Kraljevine koji žive ili su živjeli u državama EU-27 mora biti absolutni prioritet u pregovorima o povlačenju Ujedinjene Kraljevine; iznimno je zabrinut za trenutačno stanje pregovora o Ujedinjenoj Kraljevini koja napušta EU i o katastrofalnim posljedicama koje bi scenarij bez sporazuma imao na živote više od pet milijuna ljudi; poziva vlade Ujedinjene Kraljevine i Irske da, kako je predviđeno Ugovorima EU-a i relevantnim međunarodnim sporazumima, i nakon Brexita osiguraju zaštitu prava građana EU-a koji žive u Ujedinjenoj Kraljevini i Sjevernoj Irskoj,

16. traži od Komisije da odlučno i brzo zahtijeva sve relevantne podatke i kontrole od država članica kako se ne bi ugrozili integritet i sigurnost schengenskog sustava.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	10.1.2019	
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0:	40 7 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Asim Ademov, Martina Anderson, Heinz K. Becker, Monika Beňová, Michał Boni, Caterina Chinnici, Rachida Dati, Frank Engel, Laura Ferrara, Romeo Franz, Kinga Gál, Ana Gomes, Nathalie Griesbeck, Sylvie Guillaume, Monika Hohlmeier, Sophia in 't Veld, Cécile Kashetu Kyenge, Monica Macovei, Roberta Metsola, Claude Moraes, Ivari Padar, Judith Sargentini, Birgit Sippel, Csaba Sógor, Helga Stevens, Traian Ungureanu, Bodil Valero, Marie-Christine Vergiat, Udo Voigt, Josef Weidenholzer, Cecilia Wikström, Kristina Winberg, Tomáš Zdechovský, Auke Zijlstra	
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Dennis de Jong, Anna Hedh, Lívia Járóka, Marek Jurek, Jean Lambert, Jeroen Lenaers, Andrejs Mamikins, Angelika Mlinar, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Christine Revault d'Allonnes Bonnefoy	
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 200. st. 2.	Norbert Erdős, Fernando Ruas, Adam Szejnfeld	

KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

40	+
ALDE	Nathalie Griesbeck, Sophia in 't Veld, Angelika Mlinar, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Cecilia Wikström
EFDD	Laura Ferrara
GUE/NGL	Martina Anderson, Dennis de Jong, Marie-Christine Vergiat
PPE	Asim Ademov, Heinz K. Becker, Michał Boni, Rachida Dati, Frank Engel, Kinga Gál, Monika Hohlmeier, Lívia Járóka, Jeroen Lenaers, Roberta Metsola, Fernando Ruas, Csaba Sógor, Adam Szejnfeld, Traian Ungureanu, Tomáš Zdechovský
S&D	Monika Beňová, Caterina Chinnici, Ana Gomes, Sylvie Guillaume, Anna Hedh, Cécile Kashetu Kyenge, Andrejs Mamikins, Claude Moraes, Ivari Padar, Christine Revault d'Allonnes Bonnefoy, Birgit Sippel, Josef Weidenholzer
VERTS/ALE	Romeo Franz, Jean Lambert, Judith Sargentini, Bodil Valero

7	-
ECR	Marek Jurek, Monica Macovei, Helga Stevens, Kristina Winberg
ENF	Auke Zijlstra
NI	Udo Voigt
PPE	Norbert Erdős

0	0

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani

21.11.2018

MIŠLJENJE ODBORA ZA PREDSTAVKE

upućeno Odboru za ustavna pitanja

o provedbi odredbi Ugovora o građanstvu EU-a
(2018/2111(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Notis Marias

PRIJEDLOZI

Odbor za predstavke poziva Odbor za ustavna pitanja da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

1. podsjeća na to da građanstvo Unije, kako je ustanovljeno člankom 20. UFEU-a, uz prava koja su u njemu navedena, odnosno pravo na slobodu kretanja i boravak na teritoriju država članica, pravo na glasanje i kandidiranje na izborima za Europski parlament, kao i na lokalnim izborima u državi članici boravišta, pravo na zaštitu od strane konzularnih tijela druge države članice u slučaju potrebe za takvom zaštitom te pravo na podnošenje predstavki i na obraćanje Europskom ombudsmanu na bilo kojem jeziku Ugovorā, također ima šire posljedice te se na temelju građanstva Unije stječu prava u području demokratskog sudjelovanja, kako proizlazi iz članka 11. UEU-a i članka 24. UFEU-a te poglavila V. Povelje o temeljnim pravima Europske unije, među ostalim pravnim osnovama;
2. smatra da bi se institucije EU-a trebale na učinkovit način uhvatiti u koštac s problemom smanjenja odaziva birača, kao i da bi trebale povećati napore koje ulažu u učinkovitiju provedbu izbornih prava građana Unije; ističe činjenicu da su izborni zakoni u mnogim državama članicama i dalje složeni ili diskriminirajući te da ponekad stvaraju pretjerane prepreke ostvarivanju prava glasa ili ga čak izravno sprečavaju, posebno u slučaju građana Unije koji ostvaruju svoje pravo na slobodno kretanje, čiji se broj procjenjuje na 15 milijuna ljudi; poziva Komisiju da prati pitanje uskraćivanja glasačkog prava građanima Unije koji žive u drugoj državi članici te da predloži konkretne mjere za zaštitu njihovih političkih prava; apelira na Komisiju da pozove države članice da aktivno podupru najbolje prakse kojima se građanima EU-a olakšava ostvarivanje prava na glasanje i kandidiranje na izborima za Europski parlament u skladu s člankom 22. stavkom 2. UFEU-a, među ostalim objavom izbornih zakona najmanje jednu godinu prije europskih izbora, borbom protiv lažnih vijesti i svake

populističke retorike te promicanjem medijskog pluralizma; smatra da bi javni i privatni mediji trebali prenositi stajališta zastupnika u Europskom parlamentu na način kojim se jamče objektivnost i pluralizam;

3. podsjeća da Sud Europske unije doprinosi postupnom razvoju pojma građanstva do te mjere da su određeni aspekti dosegli relativnu autonomiju u europskom ustavnom okviru; podsjeća da se člankom 20. UFEU-a isključuju nacionalne mjere kojima se građanima Unije uskraćuje stvarno uživanje suštine prava koja su im dodijeljena na temelju građanstva Unije¹;
4. podsjeća da u skladu s člankom 17. UEU-a pri imenovanju predsjednika Komisije treba uzeti u obzir rezultate izbora za Europski parlament; naglašava političku i simboličku važnost tog položaja kad je riječ o građanstvu Unije te smatra da bi Europsko vijeće trebalo predložiti kandidata za sljedeće predsjedništvo Komisije iz redova vodećih kandidata („Spitzenkandidaten”), koji mogu dobiti veću sveukupnu potporu u okviru različitih klubova zastupnika Europskog parlamenta;
5. čvrsto vjeruje da je načelo nediskriminacije temelj građanstva Unije, kao i opće načelo i temeljna vrijednost prava EU-a, u skladu s člankom 2. UEU-a; posebno ističe da se člankom 10. UFEU-a zabranjuje diskriminacija na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije pri utvrđivanju i provedbi politika i aktivnosti; podsjeća da se člankom 21. Povelje o temeljnim pravima također zabranjuje diskriminacija na tim osnovama, kao i na osnovi genetskih obilježja, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili bilo kojeg drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine ili rođenja; podsjeća da je Direktivom o rasnoj jednakosti (2000/43/EZ)² uvedena zabrana diskriminacije na temelju rase ili etničke pripadnosti u kontekstu zapošljavanja; podsjeća da se Direktivom o jednakom postupanju prema muškarcima i ženama u pristupu robi i uslugama (2004/113/EZ)³ i Direktivom o rodnoj ravnopravnosti (2006/54/EZ)⁴ jamči jedнако postupanje samo u pogledu socijalne sigurnosti; žali zbog činjenice da se te direktive još uvijek ne provode više od 10 godina nakon roka za njihovo prenošenje;
6. žali zbog činjenice da Vijeće, cijelo desetljeće nakon objave prijedloga Komisije, i dalje blokira Direktivu o borbi protiv diskriminacije, kojom se primjenjuje načelo jednakog postupanja izvan tržišta rada i proširuje zaštita od diskriminacije s pomoću horizontalnog pristupa; smatra da bi sljedeća predsjedništva Vijeća trebala nastojati donijeti stajalište o Direktivi do kraja mandata;
7. ponavlja ishod javnog saslušanja koje je održao Odbor za predstavke u lipnju 2017. o temi „Obnavljanje povjerenja građana u europski projekt”, u kojem je, među ostalim, naglašeno da europski postupak donošenja odluka i institucije Unije treba učiniti

¹ Presuda Suda (Veliko vijeće) od 8. ožujka 2011., *Gerardo Ruiz Zambrano protiv Office national de l'emploi (ONEm)*, C-34/09, ECLI:EU:C:2011:124.

² Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, SL L 180, 19.7.2000., str. 22.

³ Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga, SL L 373, 21.12.2004., str. 37.

⁴ Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada, SL L 204, 26.7.2006, str. 23.

otvorenijima i transparentnijima za sve građane Unije; smatra da su izravno sudjelovanje građana u svim fazama procesa donošenja odluka EU-a i potpuna transparentnost tih faza ključni za jačanje demokratskih prava građana i borbu protiv demokratskog deficitia na razini EU-a; insistira na tome da bi vjerodostojnom borbom protiv korupcije Unija učinila ključan korak ne samo za osiguranje dobre uprave u svim državama članicama i zaštitu općih interesa poreznih obveznika, nego i za unapređenje mišljenja građana o Uniji; smatra da bi EU trebao služiti kao primjer i primijeniti najviše standarde kako bi se spriječili svi sukobi interesa, među ostalim i u području imenovanja za relevantne položaje u institucijama i agencijama EU-a; žali zbog nedavnih slučajeva „rotirajućih vrata” kojima su povjerenici narušili dojam javnosti o Uniji;

8. podsjeća da, kako bi se osiguralo da države članice učinkovito provode pravo Unije u pogledu svih građanskih prava koja proizlaze iz Ugovora, posebno u pogledu prava na slobodno kretanje, Komisija u svojstvu čuvarice Ugovora mora u potpunosti ispuniti svoje obveze iz članaka 258. – 260. UFEU-a; apelira na Komisiju da u tu svrhu upotrijebi sve alate i mehanizme koji su joj na raspolaganju; naglašava važnost povećanja učinkovitosti i vidljivosti donošenja i izvršavanja odluka na razini Unije kako bi se zajamčilo da se stav građana o Uniji temelji na boljoj informiranosti;
9. podsjeća na svoju Rezoluciju od 12. prosinca 2017. o Izvješću o građanstvu EU-a za 2017.: jačanje prava građana u Uniji demokratskih promjena¹, kojom se među ostalim ističe da države članice ne mogu neopravdano ograničiti prava i obveze iz Ugovora; naglašava da uspješno ostvarivanje prava koja proizlaze iz građanstva podrazumijeva da države članice podržavaju sva prava i slobode sadržane u Povelji o temeljnim pravima;
10. poziva sve europske institucije da se bore protiv pojave da države članice okrivljuju Bruxelles za odluke koje su same donijele u svojstvu članica Vijeća na Europsku uniju; poziva Vijeće na transparentnije postupke donošenja odluka;
11. poziva na uključivanje rodno osviještene politike i rodne perspektive u sve postupke ocjenjivanja povezane s aktualnim zakonodavnim tekstovima i budućim prijedlozima o građanstvu;
12. podsjeća na doprinos političkih stranaka na europskoj razini „stvaranju europske političke svijesti i izražavanju volje građana Unije” (članak 10. Stavak 4. UEU-a); stoga poziva da se pojedinačnim građanima EU-a pruži mogućnost da se izravno prijave za članstvo u političkim strankama na europskoj razini;
13. smatra da je ostvarivanje izbornih prava građana Unije na općinskoj razini, u skladu s člankom 22. stavkom 1. UFEU-a, na ključan način povezano s pravom na slobodno kretanje i građanstvom Unije; smatra da bi participativna demokracija na razini EU-a bila učinkovitija da se usvoji istinski demokratsko upravljanje kojim bi se zajamčila potpuna transparentnost, učinkovita zaštita temeljnih prava, izravna uključenost građana u postupak donošenja odluka na razini EU-a, kao i uključivanje prioriteta građana EU-a u politički program EU-a; smatra da treba ojačati instrumente participativne i izravne demokracije kako bi se povećala politička uključenost građana u lokalnim i nacionalnim zajednicama; u tom pogledu potiče Komisiju da nastavi s najboljim praksama, među

¹ SL C 369, 11.10.2018., str. 11.

ostalim i u cilju promicanja većeg odaziva birača na općinskim i lokalnim izborima u cijeloj Uniji, posebno obrazovanjem, podizanjem osviještenosti o važnosti lokalnih izbora, informacijama o pravima građana EU-a u tom području te izravnim promicanjem sudjelovanja na takvim izborima; uviđa da se mora riješiti trenutačna situacija u kojoj građani nekih država članica gube pravo glasa na nacionalnim izborima državi podrijetla, a nemaju ni pravo glasa na nacionalnim izborima u zemlji boravišta; smatra da je takvo oduzimanje biračkog prava građanima EU-a nespojivo s pravom na puno sudjelovanje u demokratskom životu Unije koje im je dodijeljeno Ugovorom;

14. podsjeća da pravo na podnošenje predstavki u skladu s člankom 227. UFEU-a predstavlja formalni kanal kojim građani mogu izravno komunicirati s institucijama EU-a, upozoriti na nedostatke i nedosljednosti prava EU-a u pogledu cilja jamčenja potpune zaštite ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava te signalizirati nepravilnu primjenu ili netočno prenošenje prava Unije od strane nacionalnih tijela; primjećuje da su građani diljem Unije svjesni prava na podnošenje predstavki, ali da su institucije EU-a i dalje nedovoljno učinkovite u bavljenju problemima na koje građani upozoravaju predstavkama i u njihovu rješavanju; poziva institucije EU-a da donesu učinkovitu strategiju usmjerenu na potpunu zaštitu temeljnih prava građana i da poboljšaju suradnju s nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima, posebno u područjima politika u kojima je broj predstavki najveći, a to su: okoliš, temeljna prava (posebno pravo glasa i prava djeteta), slobodno kretanje osoba, socijalna pitanja i zapošljavanje, diskriminacija i imigracija;
15. ističe da je pravo na podnošenje predstavki Europskom parlamentu temeljna sastavnica građanstva Unije; ponavlja da, u skladu s člankom 227. UFEU-a i člankom 44. Povelje o temeljnim pravima, svaki građanin Unije i svaka fizička ili pravna osoba s boravištem ili sjedištem u državi članici ima pravo na podnošenje predstavki; podsjeća na važnu vezu između postupka podnošenja predstavki i aktivnosti Komisije u pogledu praćenja i provedbe u skladu s člancima od 258. do 260. UFEU-a; poziva sve institucije EU-a i države članice da promiču pružanje informacija i edukaciju o pravu na podnošenje predstavki među svim građanima Unije kao alat za poticanje participativne demokracije i povećanje građanskog angažmana; ističe da je nužna potpuna dostupnost institucija EU-a i sadržaja njihovih politika, među ostalim i u digitalnom obliku i za osobe s invaliditetom;
16. naglašava važnost prava svakog građanina Unije i svake fizičke ili pravne osobe s boravištem ili sjedištem u državi članici da se, u skladu s člancima 24. i 228. UFEU-a, obrati Europskom ombudsmanu s pritužbama u vezi s nepravilnostima u djelovanju institucija EU-a, posebno u pogledu prava na pristup javnim dokumentima; poziva institucije EU-a i države članice da bolje informiraju sve građane Unije o tom pravu; napominje da je pristup građana otvorenog, učinkovitoj i neovisnoj europskoj upravi i dalje ključan za učinkovito ostvarivanje tog prava, u skladu s člankom 41. Povelje o temeljnim pravima; podsjeća na članak 1. UEU-a, kojim se propisuje da se odluke donose na razini što je moguće bližoj građanima; podsjeća na ključan doprinos Ureda Europskog ombudsmana povećanju opće transparentnosti i otvorenosti postupka donošenja odluka i zakonodavnih postupaka EU-a, čime se podupire aktivno sudjelovanje građana Unije u tim postupcima i gradi njihovo povjerenje; u tom kontekstu u potpunosti podupire preporuke Europskog ombudsmana u strateškoj istraži OI/2017/TE o transparentnosti zakonodavnih rasprava u okviru pripremnih tijela

Vijeća EU-a;

17. predlaže reviziju Uredbe 1049/2001¹ o pristupu dokumentima kako bi se ojačalo to pravo građana EU-a i civilnog društva;
18. čvrsto vjeruje da je transparentnost ključan element vladavine prava te da jamčenje transparentnosti tijekom cijelog zakonodavnog postupka utječe na učinkovito ostvarivanje prava glasa i prava na kandidiranje na izborima te drugih prava, kao što su pravo na slobodu izražavanja i, prije svega, njegov aspekt slobode govora, te pravo na primanje informacija; također smatra da njegovanje aktivnog građanstva Unije zahtijeva stvaranje prostora za javni nadzor, reviziju i ocjenjivanje tog postupka te mogućnost osporavanja njegova ishoda; ističe da bi se time pridonijelo postupnom upoznavanju građana s osnovnim konceptima zakonodavnog postupka i promicali participativni aspekti demokratskog života Unije;
19. smatra da su višejezičnost u institucijama i interakcija institucija s građanima ključni aspekti jačanja pojma građanstva Unije; poziva na ulaganje većih napora kako bi se u što većoj mjeri osigurala dostupnost službenih dokumenata na jezicima koji nadilaze tri radna jezika;
20. potiče države članice da u školskim kurikulumima pridaju veću važnost političkom obrazovanju u području EU-a, među ostalim o pravima građana EU-a, i da u skladu s time prilagode osposobljavanje nastavnika;
21. primjećuje vezu između prava građana Unije i europskog stupa socijalnih prava; naglašava da se pravo na slobodno kretanje i rad u Uniji može poduprijeti samo daljnjim zakonodavnim mjerama kojima se diljem EU-a osiguravaju jednake mogućnosti i pristup tržištu rada, pravedni radni uvjeti te socijalna zaštita i uključenost; poziva Komisiju da poduzme konkretne mjere za unapređenje provedbe europskog stupa socijalnih prava; poziva države članice da u potpunosti i učinkovito provedu Uredbu (EZ) br. 987/2009² o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti kako bi se osigurala prenosivost naknada socijalne sigurnosti (uključujući državne mirovine, zdravstveno osiguranje, naknade za nezaposlenost i obiteljska davanja);
22. naglašava da treba odustati od mjera štednje i donijeti učinkovite i dosljedne politike na razini EU-a kako bi se zajamčila potpuna zaposlenost i odgovarajuća socijalna zaštita, najviša razina obrazovanja i osposobljavanja te najviša razina zaštite ljudskog zdravlja i okoliša;
23. žali zbog toga što neke države članice ne primjenjuju dijelove Ugovora, zbog čega se prava građana dovode u pitanje i stvaraju se istinske razlike među njima, iako ona u skladu s Ugovorima trebaju biti jednaka;
24. smatra da revizija pravnog okvira kojim se uređuje europska građanska inicijativa (EGI) pruža mogućnost povećanja sudjelovanja građana u oblikovanju politika na razini EU-a

¹ Uredba (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije, SL L 145, 31.5.2001., str. 43.

² SL L 284, 31.10.2009., str. 1.

na način da se taj instrument učini administrativno jednostavnijim, dostupnijim i učinkovitim; naglašava da Unija mora osigurati sredstva za dostatnu infrastrukturu i potporu za provedbu cijelog postupka europske građanske inicijative; podsjeća na to da građanske inicijative zaslužuju adekvatnu pozornost institucija EU-a, kao što je nedavno istaknuto u sudskoj praksi Suda Europske unije (predmet T-646/13, *Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe protiv Komisije*); ističe da su potrebna sveobuhvatnija pravila i bolje prakse u pogledu političkog i pravnog praćenja uspješnih europskih građanskih inicijativa;

25. uviđa da Brexit predstavlja prvi slučaj u kojem će građani Unije biti lišeni svog građanstva i s njim povezanih prava, povlastica i zaštite; podsjeća na to da treba osigurati da se osobe koje su imale status građana Unije i koristile se njegovim prednostima nakon ukidanja tog statusa ne nađu u situaciji pravne nesigurnosti, pogotovo kad su taj status izgubile protiv svoje volje, kao što je slučaj s povlačenjem Ujedinjene Kraljevine iz Unije; poziva na to da se prava građana osiguraju sporazumom neovisnim o pregovorima o Brexitu kako bi ih se uklonilo iz političkog procesa i kako bi se zajamčila njihova zaštita čak i u slučaju da se ne postigne dogovor; razmatra mogućnost cijeloživotnog građanstva Unije ili oblika pridruženog građanstva za osobe čije je građanstvo Unije ukinuto;
26. smatra da bi trebalo dodatno uključiti službu SOLVIT te da bi joj, kako bi postala učinkovitija, trebalo dati dodatne ovlasti za rješavanje problema povezanih s pravom na slobodno kretanje, uključujući pravo na ulazak, kao i pitanjem boravišta i diskriminacije, prije traženja bilo kakvog pravnog ili administrativnog pravnog lijeka, čime bi se građanima uštedilo vrijeme i spriječila potreba da traže pravnu pomoć te pravovremeno odgovorilo na njihove probleme;
27. smatra da su programi građanstva Unije kao što su Erasmus + ili Europa za građane zajedno s drugim inicijativama usmjerjenim na promicanje demokratskog sudjelovanja u životu Unije, kao što je skupno financiranje, ključni elementi koje treba obnoviti i podržati novim višegodišnjim finansijskim okvirom;
28. smatra da je Povelja o temeljnim pravima, koja je sadržana u Ugovoru iz Lisabona, i simbolično i sadržajno najvažniji pravni tekst za građanstvo Unije; žali zbog toga što je njezina primjena često ništavna zbog sadržaja članka 51. u kombinaciji s njegovim opetovanim restiktivnim tumačenjem;
29. smatra da, unatoč naporima europskih institucija, u mnogim državama članicama još ne postoji dovoljna osviještenost u području prava, što predstavlja najvažniju prepreku potpunom uživanju prava koja proizlaze iz građanstva Unije;
30. ističe da se prava i obveze koji proizlaze iz građanstva Unije ne smiju neopravdano ograničiti;
31. poziva države članice da bolje informiraju građane EU-a o njihovim pravima i dužnostima te da im olakšaju jednak pristup ostvarivanju tih prava, kako u matičnoj državi tako i u svim drugim državama članicama;
32. podsjeća da je Ugovorom iz Lisabona utvrđen postupak za njegovu reviziju, kako je utvrđeno u članku 48. UEU-a; ističe da je to vrijedan instrument za daljnje

unapređivanje mogućnosti građanstva Unije; napominje da je od posljednje revizije Ugovora prošlo 10 godina, što je jedno od najduljih razdoblja u kojima nije provedena revizija tijekom posljednjih desetljeća; smatra da Brexit nudi jasno opravdanje i jedinstven poticaj za pokretanje novog postupka revizije; u tu svrhu predlaže pokretanje nove Europske konvencije.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	21.11.2018	
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0:	19 1 6
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Margrete Auken, Beatriz Becerra Basterrechea, Andrea Cozzolino, Pál Csáky, Miriam Dalli, Rosa Estaràs Ferragut, Eleonora Evi, Takis Hadjigeorgiou, Peter Jahr, Rikke-Louise Karlsson, Svetoslav Hristov Malinov, Lukas Mandl, Notis Marias, Ana Miranda, Miroslavs Mitrofanovs, Marlène Mizzi, Gabriele Preuß, Eleni Theocharous, Cecilia Wikström	
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Urszula Krupa, Kostadinka Kuneva, Julia Pitera, Ángela Vallina	
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 200. st. 2.	Asim Ademov, Adam Szeinfeld, Mihai Turcanu	

**KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U ODBORU KOJI
DAJE MIŠLJENJE**

19	+
ALDE	Beatriz Becerra Basterrechea, Cecilia Wikström,
ECR	Urszula Krupa, Notis Marías, Eleni Theocharous
EFDD	Eleonora Evi
GUE/NGL	Takis Hadjigeorgiou, Kostadinka Kuneva, Ángela Vallina
NI	Rikke-Louise Karlsson
PPE	Pál Csáky, Julia Pitera
S&D	Andrea Cozzolino, Miriam Dalli, Marlène Mizzi, Gabriele Preuß
VERTS/ALE	Margrete Auken, Ana Miranda, Miroslav Mitrofanovs

1	-
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

6	0
PPE	Asim Ademov, Peter Jahr; Svetoslav Hristov Malinov, Lukas Mandl Adam Szejnfeld, Mihai Turcanu,

Korišteni znakovi:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržani

INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU

Datum usvajanja	22.1.2019	
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0:	19 3 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Gerolf Annemans, Mercedes Bresso, Pascal Durand, Esteban González Pons, Danuta Maria Hübner, Ramón Jáuregui Atondo, Alain Lamassoure, Jo Leinen, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Markus Pieper, Paulo Rangel, Helmut Scholz, György Schöpflin, Pedro Silva Pereira, Barbara Spinelli, Josep-Maria Terricabras, Kazimierz Michał Ujazdowski	
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Pervenche Berès, Ashley Fox, Sylvia-Yvonne Kaufmann	
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 200. st. 2.	Michael Gahler, Jarosław Wałęsa	

KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU

19	+
ALDE	Maite Pagazaurtundúa Ruiz
GUE/NGL	Helmut Scholz, Barbara Spinelli
NI	Kazimierz Michał Ujazdowski
PPE	Michael Gahler, Esteban González Pons, Danuta Maria Hübner, Alain Lamassoure, Markus Pieper, György Schöpflin, Jarosław Wałęsa
S&D	Pervenche Berès, Mercedes Bresso, Ramón Jáuregui Atondo, Sylvia Yvonne Kaufmann, Jo Leinen, Pedro Silva Pereira
VERTS/ALE	Pascal Durand, Josep Maria Terricabras

3	-
ECR	Ashley Fox
ENF	Gerolf Annemans
PPE	Paulo Rangel

0	0

Korišteni znakovi:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržani